

Norwegia (Królestwo Norwegii)

Sytuacja gospodarcza i stosunki gospodarcze z Polską

Informacje ogólne

powierzchnia:	324 220 km ²	
ludność:	5,425 mln (stan na 1.01.2022 r.)	
głowa państwa:	Król: Harald V	monarcha konstytucyjny od stycznia 1991 r.
premier	pan Jonas Gahr Støre	od 14.10.2021
minister handlu i przemysłu	Pan Jan Christian Vestre	od 14.10.2021
minister paliw i energii	pani Marte Mjøs Persen	od 14.10.2021
minister finansów	pan Trygve Magnus Slagsvold Vedum	od 14.10.2021
minister spraw zagranicznych	pani Anniken Huitfeldt	od 14.10.2021
Ambasador Królestwa Norwegii w Polsce	pan Anders H.Eide od września 2020	
Ambasador RP w Norwegii	pani Iwona Woicka-Żuławska od 15.03.2018	
Najbliższe wybory parlamentarne	październik 2025	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023*
PKB (w mld EUR)	333,5	353,3	370,3	361,7	318,1	407,5	-	-
PKB na 1 mieszkańca (w tys. EUR)	63,7	67,0	69,7	67,4	59,1	75,4	-	-
PKB (wzrost w %)	1,1	2,3	1,1	0,7	-0,7	3,9	3,4	2,6
Nadwyżka budżetowa (% PKB)	4,6	4,9	8,1	6,6	-3,0	-0,2	6,9	6,5
Dług publiczny (% PKB)	31,7	35,9	39,3	40,2	46,9	43,9	39,1	36,6
Inflacja (HICP, zmiana w %)	3,9	1,9	3,0	2,3	1,2	3,9	3,2	2,0
Bezrobocie (w %)	4,3	3,8	3,4	3,7	4,4	4,1	4,4	3,9
Eksport towarów (w mld EUR)	80,4	92,0	103,3	92,3	71,9	134,6	-	-
Import towarów (w mld EUR)	69,8	74,0	77,3	80,9	74,7	86,9	-	-
Bilans handlowy (towary i usługi w mld €)	6,6	12,4	21,2	5,4	-2,7	50,0	-	-
Bezp. inwestycje zagr. w Norwegii (w mld EUR)	141,9	122,0	135,6	142,4	-	-	-	-
Inwestycje bezp. Norwegii za granicą (w mld EUR)	184,5	168,3	182,4	185,8	-	-	-	-

Źródła: EUROSTAT, *prognoza wg European Economic Forecast Spring 2022

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Norwegia jest dziedziczną monarchią konstytucyjną. Głową państwa jest Król Harald V. Władza ustawodawcza należy do 169 – osobowego parlamentu (Storting), wybieranego w głosowaniu powszechnym na 4-letnią kadencję. Władza wykonawcza należy do Króla i rządu, zwanego Radą Stanu, na czele którego stoi premier.

Norwegia jest wysoko rozwiniętym krajem przemysłowym. Jej gospodarka oparta jest w dużej mierze o bogactwa naturalne, takie jak ropa naftowa i gaz, których złoża odkryto w 1977 r. na szelfie Morza Norweskiego i Północnego oraz ryby. Należy do najbogatszych krajów Europy i świata. Jej dochód

narodowy na głowę mieszkańca liczony wg parytetu siły nabywczej w 2020 r. stanowił 142% średniej UE27.

Struktura dochodu narodowego Norwegii w 2021 r.: przemysł: 35,58, przetwórstwo przemysłowe 5,54%, usługi: 52,51%, rolnictwo: 1,59% (wg World Bank, World Development Indicators).

Stabilny lecz niewielki wzrost gospodarczy w ostatnich latach został osiągnięty przy trudnych warunkach ekonomicznych w otoczeniu gospodarczym Norwegii, z uwagi na silne uzależnienie gospodarki, w szczególności przychodów budżetowych, od eksportu ropy i gazu (ok. 50% eksportu Norwegii ogółem to eksport tych surowców energetycznych), przy znaczącym spadku cen ropy naftowej, spadku inwestycji w sektorze paliwowym i zmniejszeniu popytu na paliwa na rynkach międzynarodowych. Głównym motorem wzrostu gospodarczego był popyt wewnętrzny odpowiadający za tworzenie ok. 60 % PKB, którego udział we wzroście PKB wyniósł ok. 1,0 pkt. proc. Popyt inwestycyjny – odpowiadający za niemalże 30% norweskiego PKB spadł o ok. 4%. Popyt zagraniczny tj. bilans handlowy (eksport – import) przysporzył 0,4 pkt. proc. wkładu we wzrost gospodarczy.

Według raportu Światowego Forum Ekonomicznego WEF Global Competitiveness Index 4.0 2019 Norwegia zajmuje 17 pozycję na świecie w rankingu konkurencyjności krajów. W rankingu Banku Światowego Doing Business 2020 krajów, w których najłatwiej prowadzić działalność gospodarczą Norwegia zajmuje 9 miejsce. Według rankingu innowacyjności Global Innovation Index 2021 zajmuje 20 pozycję. Jest postrzegana jako kraj wolny od korupcji – zajmuje 4 pozycję na liście Corruption Perception Index Transparency International.

Pozytywnie na bilans budżetu państwa wpłynął znaczący spadek wartości norweskiej korony, co spowodowało wzrost wartości dywidend i innych płatności przekazywanych do Norweskiego Funduszu Emerytalnego. Obecnie Norwegia wchodzi na ścieżkę umiarkowanego rozwoju w związku z poprawą notowań na rynku paliwowym. Prognozuje się poprawę sytuacji w sektorze offshore w wyniku rosnących cen ropy i gazu przy stabilnym poziomie wydobycia węglowodorów w Norwegii, które wg Norweskiego Urzędu ds. Ropy i gazu w najbliższym okresie oscylować będzie w okolicach 220 mln m³ ekwiwalentu ropy.

Pandemia koronawirusa unieważniła dotychczasowe prognozy. Sytuacja ekonomiczna pogorszyła się, zamknięcie gospodarki spowodowało w kwietniu 2020 r. recesję na niespotykaną dotychczas skalę. W kolejnych miesiącach gospodarka powoli otwierała się i nastąpiła stopniowa jej odbudowa, jednak druga fala pandemii na jesieni 2020 r. nie pozwala na bardziej optymistyczne prognozy. Eksport w okresie styczeń-wrzesień 2020 r. spadł o 8,7% w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku, na co miał głównie wpływ spadek eksportu węglowodorów (ropy naftowej o 20,9% i kondensatów gazu ziemnego o 68%) oraz praktycznie całkowite (spadek o 99,9%) zatrzymanie eksportu przemysłu stoczniowego (statków i platform wiertniczych). W pozostałych sektorach handel pozostał na poziomie poprzedniego roku.

Kryzys energetyczny w Europie, który pojawił się w roku 2022 na skutek działań wojennych Rosji na Ukrainie, spowodował nadzwyczajny wzrost zysków sektora wydobywczego węglowodorów offshore, który w dominującej części należy do państwowego koncernu Equinor. Przychody Norwegii z eksportu energii wzrosły do ponad 200 mld dolarów rocznie. Zyski te są lokowane w państwowym funduszu emerytalnym Global Fund.

Najważniejsi partnerzy handlowi Norwegii (w 2021 r.) w eksporcie to Wielka Brytania (ok.20,8% udziału), Niemcy (19,2%), Niderlandy (7,8%), Szwecja (7,8%), Francja (7,3%), Belgia (5,9%), Chiny (7,8%), Dania (2,8%), USA (2,7%), **Polska (2,1%)** (dane wg Trade Map).

Najważniejsi partnerzy handlowi Norwegii w 2021 r. w imporcie to Chiny (12,1%), Szwecja(11,3%), Niemcy (11,2%), USA (6,3%), Wielka Brytania (4,7%), Dania (4,7%), Niderlandy (3,6%), **Polska (3,4%)**, Włochy (3%), Francja (2,9%) (dane wg Trade Map).

2. Polityka gospodarcza

W odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze wdrożono bodźce fiskalne (redukcję podatków, programy aktywizacji zawodowej), jednak planuje wycofywanie z tych środków w nadchodzącym czasie w miarę poprawy popytu wewnętrznego spowodowanej mniejszym ograniczeniem wzrostu konsumpcji publicznej od roku 2017. Ze strony polityki pieniężnej stopy procentowe Banku Norwegii zostały zredukowane do poziomu 0,5% i nie przewiduje się ich dalszego łagodzenia dla zapobieżenia presji inflacyjnej. Rosnące zagrożenie zwiększeniem cen nieruchomości i poziomu zadłużenia konsumenckiego prawdopodobnie ogranicza możliwość dalszego łagodzenia polityki pieniężnej.

Program gospodarczy rządu Norwegii ma na celu zrównoważony rozwój i kładzie nacisk na rozwój biznesu innowacyjnego, nakierowanego na gospodarkę nisko-emisyjną. Obejmuje kreatywne instrumenty finansowe dla wspierania start-upów. Ogłoszony w listopadzie 2016 r. program rządowy polityki bioekonomii („bioeconomy policy”) promuje wykorzystanie odnawialnych źródeł biologicznych do produkcji żywności, energii, materiałów, produktów chemicznych, papieru, tekstyliów i innych produktów.

W związku z pandemią koronawirusa w okresie od marca do czerwca 2020 r. rząd norweski wprowadził środki w celu zabezpieczenia miejsc pracy, pomocy przedsiębiorstwom i ludziom oraz wzmocnienia usług zdrowotnych. Środki budżetowe przeznaczone dla przedsiębiorstw i branż szacuje się na 98 miliardów NOK w 2020 roku. Odroczone płatności podatków w celu poprawy płynności krótkoterminowej. W celu ułatwienia przedsiębiorstwom dostępu do płynności wprowadzono nowe programy gwarancji i pożyczek na łączną kwotę 130 mld NOK.

3. Podstawy prawno-traktatowe polsko-norweskiej współpracy gospodarczej

Od momentu wejścia Polski do UE, tj. od 1 maja 2004 r. współpraca gospodarcza realizowana jest na podstawie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących (Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia wszedł w życie 6 grudnia 2005 r.) oraz Umowy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą (EWG) a Królestwem Norwegii o wolnym handlu, podpisanej 14 maja 1973 r.

Od 1 stycznia 2007 r. obowiązuje prowizorycznie Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia EOG o Republikę Bułgarii i Rumunię.

Jednym z elementów Układu o utworzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego jest przyznanie Polsce, podobnie jak i innym nowym krajom UE, środków finansowych w ramach tzw. Mechanizmu Finansowego EOG oraz tzw. Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Darczyńcami są trzy państwa EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu) – Norwegia, Islandia i Liechtenstein, które razem z UE współtworzą Europejski Obszar Gospodarczy. W zamian za korzystanie ze swobód jednolitego rynku, kraje te zobowiązały się udzielić pomocy finansowej najuboższym państwom członkowskim UE.

5 kwietnia 2017 r. osiągnięte zostało porozumienie w sprawie liberalizacji handlu art. rolnymi w ramach art. 19 umowy EOG. Zgodnie z prośbami niektórych Państw członkowskich UE, KE starała się uzyskać dodatkowe koncesje podczas ostatniej rundy negocjacyjnej, jednak w związku ze zbliżającymi się wyborami parlamentarnymi w Norwegii, strona norweska odrzuciła możliwość dalszych dyskusji. Komisji Europejskiej udało się zapewnić kompensacje związane z wcześniejszym podniesieniem ceł na niektóre artykuły z UE. Nie straciły ważności bilateralne umowy między Polską a Norwegią, których nie obejmuje kompetencja Wspólnoty, w tym:

- Konwencja między RP a Królestwem Norwegii w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu, podpisana we wrześniu 2009 r. Nowa umowa została ratyfikowana i weszła w życie w maju 2010 r. z zastosowaniem do dochodów osiągniętych od 1 stycznia 2011 r.

- Umowa między Rządem PR a Rządem Królestwa Norwegii w sprawie popierania i wzajemnej ochronie inwestycji z 5 czerwca 1990 r.

4. Polsko-norweskie obroty towarowe

w mln EUR

	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2019=100	2021	Dynamika 2020=100	I-X 2022	Dynamika I-X 2021=100
Eksport	2 222,5	2 362,8	2 600,7	2 706,8	2 456,8	90,8	2 912,2	118,5	2 857,9	117,2
Import	1 894,3	2 200,9	2 519,0	2 274,4	2 106,8	92,6	2 795,2	132,7	3 532,3	154,9
Obroty	4 116,8	4 563,7	5 119,7	4 981,4	4 563,6	91,6	5 707,3	125,1	6 390,2	135,4
Saldo	328,2	161,9	81,7	432,4	350,0		117,0		-674,4	

Dane wg GUS

Norwegia wg danych za 2021 r. zajęła 21 miejsce pod względem eksportu z Polski (udział 1,0 %) oraz 22 pod względem importu do Polski (udział 1 %).

Duże wahania wartości dwustronnej wymiany handlowej wiążą się w głównej mierze ze słabo zdywersyfikowaną strukturą wzajemnych obrotów. Przeważający udział, zarówno po stronie importu jak i eksportu, grup towarowych związanych z sektorem stoczniowym uzależnia wartość obrotów od koniunktury w tej właśnie branży.

Znaczący przyrost importu z Norwegii w roku 2022 jest wynikiem dynamicznego wzrostu importu węglowodorów (ropy naftowej i gazu ziemnego).

Z jednej strony opisane powyżej zależności pokazują jak duży potencjał handlowy tkwi w branży stoczniowej, z drugiej natomiast jak wymiana towarowa w tym zakresie zaburza obraz całego wolumenu eksportu i importu między Polską a Norwegią wpływając na zwiększoną jej zmienność.

W 2021 r. głównymi towarami w polskim eksporcie do Norwegii były:

1. statki pasażerskie, towarowe i promy	9,5%
2. konstrukcje i części z żeliwa lub stali	4,7%
3. cygara, cygaretki, papierosy	3,5%
4. samochody ciężarowe	3,1
5. wagony kolejowe i tramwajowe	3,0
6. pozostałe meble (bez mebli do siedzenia i lekarskich)	2,9%
7. wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa	2,4%
8. jachty i łodzie wioślarskie	2,2%
9. leki	2,2%
10. wielościenne elementy izolacyjne ze szkła	2,2%
11. statki rybackie	2,0%

W 2021 r. głównymi towarami w polskim imporcie z Norwegii były:

1. ryby świeże lub schłodzone z wyjątkiem filetów	33%
2. ropa naftowa i kondensaty gazu naturalnego, surowe	19%
3. aluminium nieobrobione	13%
4. statki pasażerskie, towarowe i promy	5,9%
5. filety i inne mięso z ryb	5,7%
6. żelazostopy	3,1%
7. ryby zamrożone	2,1%
8. węglowodory alifatyczne	1,8%
8. blachy i taśmy z aluminium	1,7%

5. Inwestycje norweskie w Polsce

Wg danych NBP łączna wartość kapitału zainwestowanego przez firmy norweskie w Polsce wyniosła na koniec 2021 r. 1 737,9 mln EUR, co dało Norwegii 18 miejsce wśród inwestorów zagranicznych w Polsce z udziałem 0,7% w inwestycjach zagranicznych ogółem. Firmy norweskie w 2021 r. osiągnęły dochody w wys. 87,3 mln EUR, reinwestowane zyski to 51,1 mln EUR.

Wg danych GUS za 2020 r. w Polsce były zarejestrowane 392 firmy z udziałem kapitału norweskiego, w tym 151 zatrudniających powyżej 9 osób. Kapitał udziałowców zagranicznych wynosił 1948,8 mln PLN i stanowił 0,9% kapitału zagranicznego ogółem. 81 firm dysponowało kapitałem udziałowców norweskich powyżej 1 mln USD. Firmy z udziałem kapitału norweskiego zatrudniały w Polsce w r. 2019 ponad 18 tys. pracowników.

Na liście największych inwestorów zagranicznych Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu w 2019 r. znalazły się 34 firmy norweskie, m.in.: Aluko AS (producent szkła), Elopak (produkcja wyrobów gumowych i plastikowych), Euro Terminal AS (transport), Firmus AS (wyroby z drewna), Istrail AS (transport), Jakob Hatteland bygg AS (wyroby elektryczne), Klaveness Skofabrikk (wyroby skórzane), Kongsberg Automotive (wytwarzanie części zamiennych do samochodów), Mielno Holding AS (budownictwo), Nevion (transport), „NO-PO” AS (art. spożywcze), Norgips (producent płyt gipsowo-kartonowych), Orkla ASA (suplementy diety), Qubus Hotel System (sieć hoteli), Rieber and Son ASA (art. spożywcze i tytoniowe), Wenaasgruppen AS (hotel Sobieski w Warszawie), Yara International ASA (sprzedaż hurtowa i detaliczna części samochodowych). W 2012 r. norweska sieć stacji Statoil obecna w Polsce od 1993 r została przejęta przez grupę kanadyjską Alimentation Couche-Tard i od 2018 r. działa pod nową nazwą Circle K. W marcu 2018 roku, Equinor (pod starą jeszcze nazwą Statoil) ponownie wszedł na polski rynek kupując 50% udziałów w dwóch spółkach zależnych Polenergii SA, Polenergii Bałtyk III Sp. z o.o. i Polenergii Bałtyk II Sp. z o.o. W grudniu 2018 roku Equinor powiększył swoje portfolio w Polsce zawierając umowę z Polenergią na zakup 50% w trzecim projekcie Bałtyk I.

W październiku 2018 r. firma Kongsberg Automotive oficjalnie otworzyła trzecią fabrykę w Polsce. Nowy zakład o powierzchni 17 600 mkw. zlokalizowany jest w Brzeskiej Strefie Gospodarczej w województwie kujawsko-pomorskim. Po uruchomieniu wszystkich linii produkcyjnych nowy zakład będzie zatrudniał blisko 1000 osób. Firma na rynku polskim funkcjonuje od 18 lat. Pierwszy zakład otwarto w 2000 roku w Pruszkowie pod Warszawą. W 2016 roku uruchomiono drugą fabrykę w Koluszkach koło Łodzi. Kongsberg Automotive w Polsce zatrudnia blisko 2000 osób. W nowym zakładzie KA produkowane są maty grzewcze do siedzeń samochodowych oraz przewody paliwowe i powietrzne.

Największym inwestorem norweskim w Polsce jest Pension Fund Global, inwestujący środki pozyskiwane jako dochody z tytułu wydobywania węglowodorów (gaz, ropa naftowa) na norweskim szelfie kontynentalnym. Inwestor ten nie został ujęty na powyższej liście, ponieważ jest on typowym funduszem lokującym kapitał w inwestycje portfelowe, które nie mają charakteru bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Wartość inwestycji Funduszu w Polsce na koniec roku 2021 wynosiła w akcjach i udziałach 15,812 mld NOK (równowartość ok. 1,8 mld USD) w 140 spółkach, 779,2 mln NOK (równowartość 88,5 mln USD) w obligacjach skarbowych i bankowych oraz 1,842 mld NOK w 27 nieruchomościach (równowartość ok 209 mln USD). Biorąc pod uwagę fakt, że kapitalizacja wszystkich spółek obecnych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych wyniosła w całym 2021 r. ok. 1 313 mld PLN (323 mld USD), to udział Pension Fund Global wyniósł na GPW ok. 0,6%.

6. Inwestycje polskie w Norwegii

Wartość polskiego kapitału zainwestowanego w Norwegii na koniec 2021 r. wg NBP wyniosła 845 mln EUR – 3,5% polskich kapitałów zainwestowanych za granicą. Największymi polskimi inwestorami w Norwegii są firmy:

- LOTOS Exploration & Production Norge AS (wydobycie węglowodorów),
- PGNiG Norway AS (wydobycie węglowodorów),
- Solaris Norge, przedstawicielstwo Solaris Bus&Coach S.A. (sprzedaż i serwis autobusów),

7. Dostęp do rynku.

Wzajemny handel pomiędzy Polską a Norwegią po naszej akcesji do UE opiera się na Umowie o Europejskim Obszarze Gospodarczym wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących. Umowa wraz z poprawkami jest stosowana prowizorycznie od 1 maja 2004 r.

W związku ze zmianą reżimu handlowego w handlu z Norwegią, wynikającą z akcesji Polski do UE:

- w odniesieniu do handlu artykułami przemysłowymi z Norwegią to jego zasady zostały w ramach Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA wynegocjowane na wzór umów o wolnym handlu, jakie Unia Europejska zawarła z państwami EFTA (w przypadku Norwegii na wzór Umowy o EOG) tzn. bezcłowy dostęp do wzajemnych rynków. Dzięki temu Polska stając się członkiem Unii Europejskiej zachowała taki sam reżim handlowy z Norwegią, jaki obowiązywał przed akcesją, czyli pełną liberalizację wzajemnego handlu artykułami przemysłowymi. W tym zakresie nie wystąpił problem przenoszenia koncesji;
- w odniesieniu do handlu artykułami rolnymi strona polska w ramach negocjacji w sprawie rozszerzenia Europejskiego Obszaru Gospodarczego przyjęła warunki handlu artykułami rolnymi przetworzonymi określone w Protokole 2 i Protokole 3 Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Są one zbliżone do warunków określonych Protokołem A do Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA. W odniesieniu do handlu artykułami rolnymi nieprzetworzonymi to w ramach Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym został utworzony dodatkowy kontyngent dla UE obejmujący częściowo koncesje, jakie strona polska otrzymała jednostronnie od Norwegii;
- w odniesieniu do handlu artykułami rybnymi wzajemny handel UE-Norwegia został rozszerzony o kontyngent wynegocjowany w ramach rozszerzenia EOG. Dodatkowy kontyngent przyznany jest jednak wszystkim członkom UE.

Polska konsekwentnie w dalszym ciągu będzie podejmować, na różnych szczeblach UE, działania na rzecz liberalizacji warunków importu ryb na obszar UE i zapewnienia dostępu do tradycyjnych źródeł jego zaopatrzenia dla Polski.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

- branża stoczniowa, w tym statki specjalistyczne, remonty jednostek pływających i produkcja dla potrzeb off-shore,
- branża konstrukcji stalowych dla off-shore i budownictwa,
- wydobycie węglowodorów i przemysł petrochemiczny,
- pojazdy szynowe,
- elektromobilność,
- przetwórstwo rybne.

Opr. Maciej Zieliński

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Aktualizacja: grudzień 2022 r.